

УДК 316

Н. В. ЯЦУК

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АНІМАЦІЇ В СОЦІАЛЬНІЙ ПРАКТИЦІ

У статті порушено проблему формування громадянського суспільства в Україні шляхом упровадження в соціальну практику європейських технологій демократизації суспільства, а саме соціальної анімації. Зазначена соціальна практика полягає в стимулюванні соціальної творчості й активізації соціальних суб'єктів до перетворення на краще власного соціального буття. Її механізм розкрито в історичному поступі подій, які відбулися у країнах Європи.

Ключові слова: соціокультурна анімація, культурна демократія, демократизація культури, демократизація освіти, дегуманізація, громадянське суспільство, соціальна практика.

Актуальність теми полягає в тому, що у пореформеній та проєвропейській Україні в часи децентралізації, яка особливо потребує активізації населення, продовжують ігнорувати демократичні європейські надбання з формування громадянського суспільства. Так, на теренах України й досі не набула офіційного визнання така соціальна технологія, як соціальна анімація, як і відсутні провідні фахівці з цього виду діяльності. Хоча ще у 1980 р. конгресом ЮНЕСКО анімацію було визначено як політику держави з протидії соціальній патології та ізоляції певних соціальних груп, як засіб з активізації “життєвих сил” населення для досягнення ним рівня громадянського суспільства й порушено питання про професійну підготовку аніматорів [19]. Таке ставлення українського суспільства має пояснення. По-перше, анімація не може бути здійснена під зовнішнім декларованим впливом або бути маніпуляцією, оскільки це – власне прагнення людини, яке породжене в її душі і яке спонукає до дії – покращувати своє життя через усвідомлення власних можливостей. Таке “оживлення” має суспільство тотального контролю та патронажу не те, що не могло дозволити [13], а жорстко придушувало через невідповідність комуністичній ідеології, яка “вселялася” в розуми й душі громадян, і яка наразі є тими фантомами минулого, що становлять ресурс великого капіталу в політичній боротьбі, створюючи опір на шляху інтеграції українців у європейську спільноту.

По-друге, анімацію було “імпортовано” в Україну туристами, які розповсюдили її в лексиці українців, як про побачену організацію дозвілля на курортах Туреччини та її організаторів-аніматорів. Але до сфери дозвілля та культури ставлення в пострадянському просторі було зневажливим, фінансування – за остаточним принципом, як і з настанням ринкової еко-

номіки. Тому професію аніматора в деяких вітчизняних наукових джерелах визначали дещо ганебним поняттям “масовік-затейник”. Але успіх курортів Туреччини, який демонстрував зростання кількості туристів у геометричній прогресії, викликав серйозну зацікавленість у фахівців з туризму й гостинності, а потім – і науковців пострадянських країн. У світ вийшли праці М. Гараніна, І. Булигіної [5], С. Байліка [3], Т. Гальперіної [6], С. Килимистого [8].

Разом з тим, на початку ХХІ ст. в наукове поле пострадянського простору потрапляють перші теоретичні доробки соціальної анімаційної практики Франції, які стали основою ґрунтового дослідження Є. Мамбетова [11]. У ці роки анімація інтегрується в різні галузі гуманітарної науки і практики, про що свідчать праці таких науковців, як: Л. Волик [4], Т. Дедуріна [7], М. Нікітський [12], Л. Тарасов [15], О. Чернишенко [16], І. Шульга [17], М. Ярошенко [18]. З 2004 р., як зазначили Л. Абрамова та Т. В. Азарова [1], анімація входить у соціальну практику як технологія розвитку громадської активності. Варті уваги й праці Н. Максимовської [10] з вивчення сучасних зарубіжних досліджень тенденцій розвитку анімації.

Проте, навіть за наявності певної кількості теоретико-методологічного знання, відсутня повна картина, яка б розкривала весь потенціал анімації. Претендувати на подолання фрагментарності неможливо не лише через межі статті, а й через постійний розвиток анімації в світі як соціального явища, висвітлення його зарубіжними науковцями як соціальних практик з одухотворення буття інформаційного суспільства. Отже, коли наразі постає необхідність формування громадянського суспільства в Україні, то воно можливе через прищеплення морального виміру думок і дій, які сформували не тільки європейські цінності, а й становлять сутність таких понять, як анімація й демократія, стаючи ідеалами для їх досягнення. Такий погляд на проблему сконцентрував нашу увагу на заявленій статтею темі й меті.

Мета статті полягає у виявленні етапів становлення й розвитку анімації через аналіз історичних подій, які демонструють у соціальній практиці “оживлення” – стимулювання соціальної творчості та активізації соціальних суб’єктів до перетворення власного соціального буття на краще.

Оскільки й на цей час остаточного визначення поняттю анімації вченими не дано, але це явище існує де-факто, виходити будемо із змісту, який вміщує саме слово. Так, анімація походить від латинського кореня “*anima*”, який має декілька самостійних значень: життєвий початок, життя, душа, розумне начало, дух, несе сумарну схожість з демократією та визначається ідеалом “культурної демократії”, становить життєвий стимул у прагненнях і діяльності управлінських органів та установ [19]. Аналізуючи теоретичні надбання дослідників анімації, варто приділити увагу певним історичним подіям.

Учені сходяться на думці, яку поділяємо й ми, що одухотворення суспільства почалося у Франції з легалізації асоціацій і товариств. А тому 1 липня 1901 р. можна вважати днем народження анімації та початком її

становлення. Це час припинення гонитви і жорстких репресій членів філософських, літературних та наукових товариств, корпоративних і профспілкових об'єднань, товариств сподвижників та масонів, світських і релігійних братств, адже тогочасний уряд Франції розглядав їх як підозрілих, таких, що прагнуть всіляко принизити владу, посередників між громадянином і державою. І це притому, що Французька революція багато в чому була зобов'язана асоціаціям, але, проголосивши свободу зборів, все ж обмежила їх діяльність через заборону: релігійних орденів (17 лютого 1790 р.), присяжних (2–17 березня 1791 р.), об'єднань робітників і ремісників (14–17 червня 1791 р.), кавалерських орденів (30 липня 1791 р.), політичної діяльності товариств і клубів (29 вересня 1791 р.), чернечих орденів (18 серпня 1792 р.), жіночих клубів і товариств (30 жовтня 1793 р.). У свою чергу, Наполеон Бонапарт відмовився від ідеї законодавчого встановлення заборон на діяльність асоціацій за їх видами і заборонив їх зовсім. Цивільний кодекс Франції 1804 р. не передбачав ніяких асоціацій, а в кримінальний кодекс Франції 1810 р. була включена ст. 291, яка передбачала, що “асоціація з числом членів більш 20 людей (...) може бути створена тільки за дозволом уряду і на умовах, що визначаються органами державної влади” [2]. І лише через 112 років після проголошення прав людини і громадянина (1789 р.) набув чинності 1 липня 1901 р. “Закон про угоду про асоціацію” (*Loi relative au contrat d'association*), який встановлював різні режими свобод для об'єднань – від свободи створення до нагляду. І надавав свободу тільки тим асоціаціям, які були створені не з метою розподілу прибутку [2]. Така правова основа сприяла ініціації творчих потреб людей та пробудженню їх громадянської й суспільної активності.

Отже, офіційне визнання анімації у Франції сприяло появі соціальної практики об'єднання людей через посилення їх живого інтересу до культури, художньої творчості. Демократичну складову анімаційної політики французького уряду розкрив французький соціолог Жофр Роже Дюмазедьє (*Dumazedier*), пов'язуючи розвиток асоціацій з дедалі більшим масивом вільного часу і їх роллю у формуванні інститутів громадянського суспільства: в асоціаціях відбувається розвиток соціальної активності й соціальної творчості громадян, оскільки в товариствах реалізуються соціальні культурні ініціативи громадян [15].

Легалізація свободи зборів сприяла появі різномірних об'єднань, які стали діяти практично в усіх сферах суспільного життя – від дозвілля до соціальної роботи та стратегічних досліджень, утворюючи систему культурних центрів. У цей період відбуваються події, які чітко демонструють демократичний характер анімації, оскільки анімація як соціальна практика полягала в “наданні культури для всіх” – від демократизації культури перейшли до демократизації освіти [19].

Так, Французька революція і прийнята Декларація прав людини не дозволяла миритися з наявністю жорсткого класового соціально-культурного поділу між тими, хто мав доступ до знань і тими, хто був його

позбавлений. Це сприяло появі наприкінці ХІХ – першій половині ХХ ст. трьох типів політичної дії або приватної ініціативи, спрямованої, по-перше, на демократизацію освіти шляхом упровадження безкоштовної обов'язкової початкової освіти, а потім середньої освіти для найбільш обдарованих учнів, що походять з робітничого класу; по-друге, освіту для всіх дорослих шляхом організації народних університетів, вечірніх класів, навчальних груп і роботи драматичних гуртків, кіноклубів тощо; по-третє, соціальну діяльність з надання допомоги малозабезпеченим сім'ям або особам, які потребують допомоги, відкриття соціальних об'єктів і послуг, таких як табори відпочинку, центри просто неба, молодіжні клуби, сімейні центри відпочинку, хостели тощо [19].

Таким чином, розглянуті події яскраво демонструють прагнення суспільства досягти демократії шляхом забезпечення доступу всіх верств населення до культури, яка сприяє творчому розвитку громадян. Подальші події демонструють можливість анімації бути застосованою як політика держави з дегуманізації суспільства та усунення соціальних патологій, що були породжені наслідками Другої світової війни, яка привела не тільки до руйнування будівель, але дала поштовх до урбанізації сільських провінцій.

Так, післявоєнний Париж знову ставав центром культури, в якому з'явилася на світ велика кількість освітніх і культурних установ, молодіжних центрів та клубів, молодіжних організацій, навчальних майстерень, центрів дозвілля. Активували громадське життя організовані в провінції постійні театральні трупи. Та, разом з тим, на околицях міста, у так званих “спальних районах”, мали місце явища, які затребували практику “анімації”, – це великомасштабні проекти житлового будівництва [19]. У 1950 р., прагнучи швидко вирішити житлову післявоєнну кризу, поспіхом зводять житлові комплекси. При їх проектуванні було забуто, що люди повинні були жити в цих баштових блоках, що це – не просто місця для сну і відновлення від втоми, а це – місця, де люди повинні були жити разом або, просто кажучи, жити. Але ж пристосовуватися до комфорту можна через почуття минулого, яке дають сусіди, що допомагають відчувати себе, як вдома, вже в існуючій діяльності. А тому відсутність такого емоційного комфорту спричинила так званий “синдром багатоповерхівок”, що породжував відчуття самотності, нервові зриви і навіть самогубства, призводив до злочинності неповнолітніх, нудьги й соціальної сегрегації. З цієї причини соціальна анімація стає життєвою необхідністю [19].

Отже, з 1960 р. соціальна практика з метою спинити “соціальні патології”, які породжені “синдромом багатоповерхівок”, впровадили соціально-культурну анімацію для задоволення потреб жителів у живому контакті й спілкуванні. Така соціальна практика була підтримана урядом Франції, що фактично ініціювало далекосяжну політику, спрямовану на збільшення числа соціально-культурних об'єктів. Таким чином, на цьому етапі соціальна практика фактично легалізувала анімацію як державний механізм по-

силення виховного потенціалу соціального простору [10]. І вже в першій половині 1960-х рр. лідери молодіжних рухів й об'єднань масової освіти будували свою роботу, керуючись ідеєю “культурної анімації” як засобу створення тканини соціальної структури. Ця ідея лягла в основу документів із “дегуманізації” простору великих житлових кварталів, такі документи сприяли досягненню балансу між особистістю і групою, стали засобом створення “загальної згоди” і зниження соціальної напруженості. Два ключові слова склали підсумок – це дух “культурної анімації” і її функції, як участь і адаптація до змін [19]. Усвідомлення “башто-блочного синдрому” прискорило будівництво основних соціально-культурних об'єктів, таких як: соціальні центри медичних і соціальних послуг – дитячі садки, ясла; соціально-освітні заклади з художньої та хореографічної діяльності; асоціації та товариства за місцем проживання; молодіжні й робітничі центри, де молоді люди, які були змушені покинути свої будинки, забезпечувалися харчуванням, розміщенням і культурною діяльністю.

Отже, 1960-ті рр. у Франції стали періодом інституалізації, фактичним визнанням анімації в соціальній практиці на рівні державної соціальної політики. Це зумовлювало нову соціальну практику, яка полягала в одночасному будівництві соціально-анімаційних об'єктів із житловими.

Лобіювали таку ідею представники Комітету в справах молоді, який було створено в 1955 р. Саме ці лідери вважали, що політика “культурної анімації” потребує: підготовки професійних “аніматорів” з наданням їм відповідного статусу; скоординованих дій учасників культурної анімації й управління з вироблення єдиної національної лінії культурного розвитку; подолання бар'єрів між міністерствами, а також між типами об'єктів; налаштування механізму консультації у великих містах або адміністративних округах (таких як соціальні й культурні офіси, соціальні та культурні райради) [19].

Ентузіазм і робота лідерів Комітету дали позитивні результати – склалася система професійної підготовки “аніматора” як дипломованого фахівця шляхом створення державних і приватних навчальних центрів. Встановлення розміру зарплати, виділення коштів поєднувались з наданням муніципальним “аніматорам” офіційного статусу. З цього часу при проектуванні житлових комплексів враховували не тільки витрати на будівництво, але й експлуатаційні [19]. Тобто було розроблено механізм конструктивного діалогу між місцевими органами влади та асоціаціями, зроблено спробу поставити “аніматорів” або працівників розвитку в нових зонах не для відповідальності за соціальний об'єкт, а для координації роботи різних людей, залучених до соціальної та культурної діяльності.

У суспільстві поступово відбувалась трансформація соціальної політики: від індивідуальної допомоги особам до розвитку громад. Тому суспільна система стала потребувати введення як добровільних, так і професійних “аніматорів”.

Відправною точкою в соціальній практиці французьких аніматорів, на яку варто звернути увагу, стало таке поняття, як “доанімація”, так звана розвідка [19]. Попередня анімація в основному використовується при забудові та заселенні нових міських районів, де невелика група “аніматорів” працюватиме з першими мешканцями. Робота цієї команди полягає у вивченні “життєвих сил” населення в громаді. Вони дізнаватимуться її потреби, будуть спонукати до проявлення ініціативи у вирішенні власних проблем. Але розвідку використовують більше в культурному аспекті – це культурні заходи, які передуватимуть діяльності культурного центру, будівництво якого заплановано. Розвідка визначатиме пріоритетні напрями “анімації” і, відповідно, приміщення соціальних об’єктів, які необхідні для втілення соціальних практик (молодіжні клуби, громадські центри, бібліотеки, спортивні центри, кар’єрні консультативні центри) [19].

Таким чином, соціальна практика з громадської активності через розвиток потенціалу кожного і громади в цілому розкриває соціальний характер анімації. А ось її культурну складову як практику відродження повноцінного духовного життя громадянина і суспільства в цілому розкривають події 1968 р.

За словами Л. Тарасова, у Франції відбулося анімаційне перетворення суспільства [14], яке почалося під час травневої французької “культурної революції” 1968 р., під час якої елітарна соціальна група, студентство, мобілізувала великий творчий потенціал і створила нові організаційні форми, застосувала інтелектуальні й художні засоби, здійснила акти непокори, які були підтримані інтелігенцією, а з часом і всіма іншими соціальними верствами.

Ціла нація виступила проти ситої, але духовно примітивної епохи гедонізму і споживацтва, деградації та бездуховності суспільства, знеособлення масовою культурою й уніфікації людської особистості, які були результатом узурпації капіталістичним виробництвом матеріальних і духовних образів та інформації й трансформації їх у товар для маніпуляції свідомістю людини з метою додаткового прибутку.

Культурна революція, що відбулася під гаслом “Відродити Відродження!”, стала анімаційним перетворенням суспільства через перевтілення філософських ідей у художні образи найпоширеніших видів мистецтва: літератури, живопису, кіно, яке сприяло переосмисленню суспільством ставлення до існуючих цінностей, а отже, сформувало модель відповідної революційної поведінки, яка полягала у відстоюванні свого права на визнання самоцінності індивідуального досвіду, на можливості проявити своє покликання, розкрити духовну сутність й усвідомлено виконати свою місію на Землі. Це поставило суспільство на якісно новий соціальний рівень. Таким чином, як зазначає Р. Лобурі, семантика поняття “соціокультурна анімація” виражає прагнення зробити культуру доступнішою, пов’язавши її з явищами життя колективу, розсунувши кордони культурного життя до проблем повсякденного

життя” [14], адже культура є синонімом руху й кожна людина через її споживання здатна саморозвиватися та самореалізовуватися [10].

Прагнення повноцінного культурного розвитку у Франції були подолані великим бізнесом, який мав на озброєнні масову культуру для виховання покоління прихильників гедонізму і споживацтва, про що свідчать найбільш продуктивні дослідження 1970–1980 рр., які дали можливість уточнити соціокультурний простір анімації. Це було зумовлено плачевними результатами соціологічних досліджень змістовного наповнення позанавчального часу підростаючого покоління та його впливу на загальний соціальний фон, як у середовищі молоді, так і в соціумі взагалі. Так, умови для конструктивного заповнення життєвого часу підростаючих поколінь зводилися до мінімальних значень, самі діти в основній своїй масі, крім споживання, не могли, а головне не хотіли знати власну історію, підтримувати і культивувати власну та світову культуру тощо.

І саме уряд Франції виділив бюджетні ресурси на вирішення цієї проблеми. Ж. Фрідман, якого прийнято вважати основоположником соціокультурної анімації, виступив з ідеєю формування гармонійної єдності дитини і того середовища, в якому вона розвивається [15]. Ідея Ж. Фрідмана була прийнята урядом як першочергова державна програма, в якій уся країна ставала нацією, що виховується. Такі рішення зажадали великих змін, і не тільки загальносоціальних, а й суто педагогічних: необхідно було переглянути весь науковий апарат теорії та практики виховання, розробити концепцію виховних сил і елементів соціуму, здатних оживити навколишнє середовище й соціальне буття загалом.

Так, зниження громадської активності як у міських, так і в сільських громадах зумовило необхідність активізації виховного потенціалу соціально-культурного простору дитини. Тому в 70-х рр. ХХ ст. набуває розвитку рух “народного виховання”, яке займалося культурною освітою дорослих, та руху “нове виховання”, де система шкільної освіти брала на себе спроможність виховувати всебічно розвинених ініціативних людей, готових до активної діяльності в різних сферах життя.

Цей період можна визначити як період формування теоретико-методологічної основи анімації. З початку 70-х рр. ХХ ст. стали активно проводити дослідження, що стосуються педагогіки анімації, аніматорів, їх психології, освіти й цілепокладання, аудиторії соціокультурної діяльності, здійснюваної в її межах, її установах. У результаті до кінця ХХ ст. соціокультурна анімація стала самостійним напрямом психолого-педагогічної діяльності у сфері дозвілля [15].

Так, 1980-х рр. пов’язані з поширенням анімації як соціальної практики європейських країн. Адже поступово через Європейську раду в Страсбурзі та ЮНЕСКО соціальний аспект поняття “анімація” поширюється в багатьох європейських країнах і США. При цьому французьке поняття акцентувало бі-

льшою мірою культурний аспект, англійське – соціальний [19]. Так, поняття “анімація” швейцарські фахівці визначають як свідому діяльність, спрямовану на розвиток і зміну соціального спілкування людей, громадських структур та вдосконалення умов для дій окремих індивідів і соціальних груп з метою більш повної реалізації потенціалу різнобічних людських можливостей. Анімацію розглядають як складову всієї соціальної діяльності. У цей час у всій Швейцарії анімація стала широко визнаним поняттям на всіх рівнях, її використовують у багатьох сферах соціального і культурного життя. У такому аспекті 10 років поспіль діє проект Інституту соціокультурного менеджменту “Школа громадської участі”, що був реалізований за підтримки Фонду імені Чарльза Стюарта Мотта на теренах України [1]. Президент Інституту соціокультурного менеджменту Л. Абрамов пов’язує розвиток культури та громад з соціальною анімацією, яка є формою діяльності центрів місцевої активності, що виступає тією інституцією людського розвитку, яка діє за принципом збільшення соціального капіталу, що вимірюється рівнем довіри між людьми [1].

У ХХІ ст. відбувається широке застосування анімації в соціальних практиках світу. Так, усе більше жителів міст країн Західної Європи воліють проводити своє дозвілля, вдавшись до допомоги Асоціацій культурного розвитку (АДАК), які зародилися у 1990-х рр. у Парижі й підпорядковуються управлінню культури міської мерії. Адже об’єднання надають людям можливість обрати собі хобі до смаку, спробувати відкрити в собі незвідані здібності. У 25 містах Франції наразі діють приблизно по 400 майстерень, що охоплюють у цілому 175 найрізноманітніших напрямів. Деякі називають ательє – це своєрідні культурні центри міських кварталів, місце, де можуть зібратися ентузіасти, щиро захоплені тією чи іншою справою. Такі центри допомагають пізнати одне одного, а іноді пізнати й самих себе, свої нерозкриті можливості та здібності. Не випадково дослівний переклад із французької офіційної назви такого центру звучить як “ательє культурного самовираження і добросусідства” [19].

У Мозамбіку діє соціальна практика, яка застосовує соціокультурну анімацію для роботи з дітьми вулиць, де анімаційний підхід уможливорює демократичну участь дітей у розкритті власних можливостей, сприяє зацікавленості в спільному прийнятті рішень щодо соціальних змін. У Фінляндії розглядають стимулювання соціальної активності молоді засобами анімації, залучення її до волонтерської діяльності Червоного Хреста. В Австралії пропонують нівелювання інформаційної нерівності, просуюючи творчий підхід до існування особистості в світі знань методами соціокультурної анімації із застосуванням комп’ютерних технологій [10].

Отже, в ході свого історичного становлення в традиціях західних фахівців соціальна практика формування громадянського суспільства отримала два вектори: соціальна анімація та культурна анімація. Зауважимо, що кожен із аспектів анімації не виключає інший, а навпаки, є його логічним до-

повненням, що зумовлено низкою історичних подій у країнах Європи ХХ ст. Сучасне завдання соціально-культурної анімації є суспільно значущим і полягає у формуванні соціально зрілої людини, розвитку її різнобічних можливостей, відродженні етичних цінностей, значною мірою втрачених нині, особливо в середовищі молоді, а також духовного оновлення суспільства в цілому.

Анімація стимулює розвиток комунікації – основи всіх соціальних відносин, сприяє досягненню таких цінностей, як самореалізація й високий рівень життя. Анімація відбувається як безперервна взаємодія та творення людиною себе та оточення всупереч суто споживацькому існуванню. Це повністю відкидає будь-яку експлуатацію з боку інших людей, тобто відбувається запуск процесу вивільнення через усвідомлення власних можливостей, визначення власної ролі, виокремлення ресурсів, виконання певної соціальної ролі та нівелювання маніпуляції ними (рис. 1).

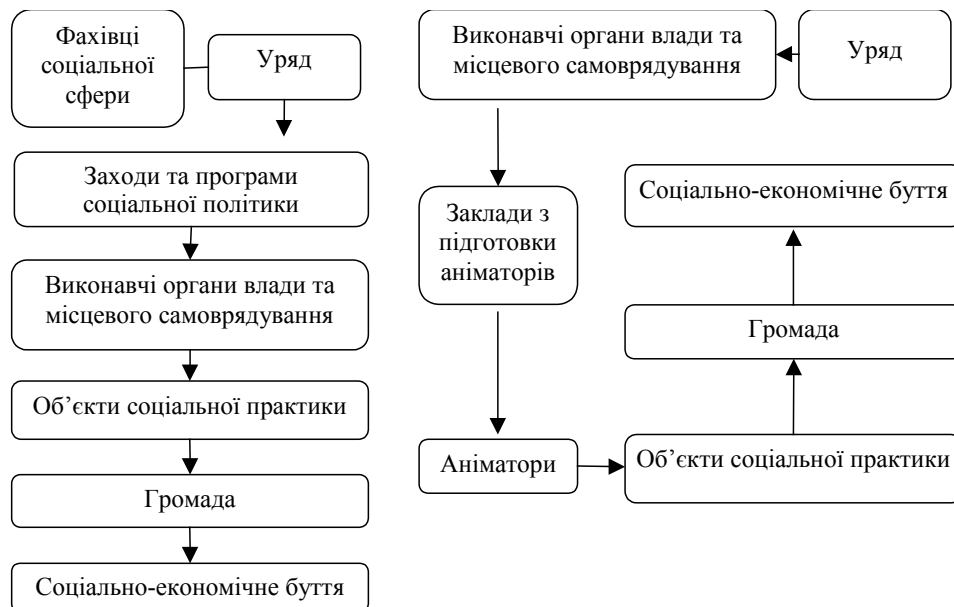

Рис. 1. Моделі соціальних практик без використання анімації та на основі анімаційного підходу

Висновки. У ході розкриття історичних подій такої соціальної практики, як стимулювання соціальної творчості й активізації соціальних суб'єктів до перетворення власного соціального буття, було з'ясовано, що узурпація права населення на споживання культури та самовизначення зумовлює появу анімації. В її становленні та розвитку можна визначити такі етапи: 1901 р. – легалізація діяльності об'єднань та асоціацій як демократизація культури, освіти; 1950-ті рр. – офіційне визнання урядом анімації як механізму державної соціальної політики; 1960-ті рр. – інституалізація анімації з наданням офіційного статусу аніматора як професіонала; 1970-ті рр. – формування теоретичного підґрунтя анімації науковцями на замовлення уряду, викликане зниженням громадської активності як у міських, так і в сільських гро-

мадах; 1980-ті рр. – поширення анімації у світі, прагнення узагальнення набутого в країнах досвіду; ХХІ ст. – всебічне застосування анімації в різних країнах світу як соціальної практики втілення принципів і цінностей демократії на шляху формування громадянського суспільства та наукових шкіл, які досліджують широкий потенціал демократичної основи анімації. Застосування в світі європейського досвіду анімації в соціальній практиці формування громадянського суспільства на принципах гуманізму свідчить про його дієвість і варте запровадження в Україні, яке необхідно розпочинати із офіційного визнання органами державної влади та місцевого самоврядування анімації як механізму соціальної політики й надання офіційного статусу аніматору як професіоналу.

Список використаної літератури

1. Азарова Т. В. Технологія анімації як спосіб спонукання громадян місцевої громади до позитивних дій [Електронний ресурс] / Т. В. Азарова // Центр місцевої активності для розвитку громад. – Режим доступу: <http://www.lacenter.org.ua/2013-09-10-08-52-50/64-2013-09-10-08-51-24/1132-2012-07-27-08-49-04>.
2. Ассоциации – основа гражданского общества. Опыт Франции. – Москва : Посольство Франции в России, 2011. – 126 с.
3. Байлик С. І. Організація анімаційних послуг в туризмі : навч. посіб. / С. І. Байлик, О. М. Кравець. – Харків : ХНАМГ, 2008. – 197 с.
4. Волик Л. В. Підготовка майбутніх педагогів до анімаційної діяльності : монографія / Л. В. Волик ; Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2011. – 275 с.
5. Гаранін М. І. Менеджмент туристської і готельної анімації. / М. І. Гаранін, І. І. Булигіна. – Москва : Радянський спорт, 2004. – 127 с.
6. Гальперина Т. И. Режиссура культурно-досуговых программ в работе менеджера туристской анимации / Т. И. Гальперина. – Москва : Советский спорт, 2006. – 165 с.
7. Дедурина Т. В. Проблема определения функциональной структуры социокультурной анимации / Т. В. Дедурина // Вестник Моск. гос. ун-та культуры и искусств. – 2008. – № 4. – С. 91–94.
8. Килимистий С. М. Анімація в туризмі / С. М. Килимистий. – Київ, 2007. – 188 с.
9. Матеріали Національної конференції “Соціальна анімація для розвитку культури та громад”. – Кіровоград : ІСКМ, 2013. – 42 с.
10. Максимовська Н. О. Анімація в сучасних зарубіжних дослідженнях: соціально-виховний аспект / Н. О. Максимовська // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. праць / Харк. держ. акад. культури ; відп. ред. В. М. Шейко. – Харків : ХДАК, 2013. – Вип. 41. – С. 261–270.
11. Мамбеков Е. Б. Организация досуга во Франции: анимационная модель : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Е. Б. Мамбеков. – Санкт-Петербург, 1991. – 28 с.
12. Никитский М. В. Теоретические и исторические аспекты современной социокультурной анимационной деятельности / М. Никитский // Вестник ПСТГУ IV: Педагогика, Психология. – 2008. – Вып. 3 (10). – С. 28–36.
13. Попович М. Громадянське суспільство України [Електронний ресурс] / Мирослав Попович // Всеукраїнська газета “День”. – Режим доступу: <http://incognita.day.kiev.ua/gromadyanske-suspilstvo-ukrayini.html>.
14. Тарасов Л. В. События культурной революции 1968 г. во Франции как модель анимационного преобразования общества [Электронный ресурс] / Л. В. Тарасов // Вестник Московского государственного гуманитарного университета им. М. А. Шолохова. История и политология. – 2011. – Вып. 2. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/sobytiya>

kulturnoy-revolyutsii-1968-g-vo-frantsii-kak-model-animatsionnogo-preobrazovaniya-obschestva #ixzz415eh0akY.

15. Тарасов Л. В. Социокультурная анимация: истоки, традиции, современность / Л. В. Тарасов. – Москва : Одухотворение, 2008. – 352 с.

16. Чернишенко О. І. Соціокультурна анімація як засіб профілактики поширення негативних явищ серед дітей та молоді / О. І. Чернишенко // Наук. зап. Ніжин.нац. держ. ун-ту ім. М. Гоголя. Сер. Психолого-педагогічні науки. – Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2008. – С. 187–190.

17. Шульга И. И. Педагогическая анимация как социокультурный и психолого-педагогический феномен / И. И. Шульга // Педагогическое образование и наука : научно-методический журнал. – 2008. – № 2. – С. 55–59.

18. Ярошенко Н. Н. Социально-культурная анимация / Н. Н. Ярошенко. – Москва : МГУКИ, 2005. – 126 с.

19. Moulinier P. The Training of cultural animators Cultural development: documentary dossier. Développement culturel: dossier documentaire; Desarrollo cultural: expediente documental 18–19 [Electronic resource] / Pierre Moulinier // UNESCO document 1980 139 p. – Mode of access: http://unesdoc.unesco.org/Ulis/cgi-bin/ulis.pl?catno=42694&set=0056205511_1_262&gp=0&lin=1&ll=4.

Стаття надійшла до редакції 07.12.2015.

Яцук Н. В. Исторические предпосылки социальной анимации по внедрению в социальную практику

В статье поднята проблема формирования гражданского общества в Украине путем внедрения в социальную практику европейских технологий демократизации общества, а именно социальной анимации. Указанная социальная практика заключается в стимулировании социального творчества и активизации социальных субъектов к превращению к лучшему собственного социального бытия. Ее механизм раскрывается в историческом развитии событий, которые произошли в странах Европы.

Ключевые слова: *социокультурная анимация, культурная демократия, демократизация культуры, демократизация образования, дегуманизация, гражданское общество, социальная практика.*

Yatsuk N. Historical Prerequisite of Social Animation for Implementation a Social Practice

The article raises the issue of civil society in Ukraine. And stresses the need for social animation. The author notes that in Ukraine social animation does not come into widespread use. And notes the absence of professional animators. The author explains the fact that post-Soviet Ukraine has no experience of democratic culture, but only use it as an ideological weapon. Also the author explains the lack of animation that the animation in Ukraine were “imported” by the tourism industry. The word animation became widely used after visiting the Ukrainian resorts of Turkey. The author emphasizes that channel and Transit animation in Ukraine as scientific work of scientists who have studied overseas social practices and social movements animators. But the accumulation of theoretical material as well as a number of practical achievements are not enough to use the potential of animation. The author puts aim to outline the history of the “success” of animation as a social practice of formation of civil society. The author has determined that the animation started with the democratization of culture as a movement of self-actualization of the French population. This legalization of associations in the nineteenth century. This has contributed social activity of the population. Equally important was the post-war period of the 1950s. French Government officially recognizes animation as being able to overcome social pathology. By gradually explores the struggle for the right to social and cultural development of society. By society – the cultural revolution of 1968. The authorities launch animation as a scientific approach to overcome consumer and hedonistic

attitude to culture. The author demonstrates the use of animation in various aspects. How to overcome street homelessness of children. As involvement in voluntary activities of young people. As computer overcoming inequality. The author emphasizes and demonstrates the possibility of the scheme animation resist manipulation by man. The author proves the necessity and possibility of animation widely used in Ukraine. And recommend starting with the official recognition by state and local authorities animation as a mechanism of social policy and granting official status as a professional animator.

Key words: *social cultural animation, cultural democracy, democratization of culture, education democratization, dehumanization, civil society, practice.*